יאיר עילם 17.7.26
כל הזכויות שמורות

איש בשם רמי

בכל בוקר, בשבע בדיוק, יצא רמי אל הגינה. עוד לפני הקפה, לפני החדשות, לפני שהעולם התחיל למהר. הוא עצר ליד שער העץ הישן, הניח עליו את ידו וסגר אותו לאט. לא מפני שהיה בכך צורך, פשוט מפני שכך עשה כבר ארבעים ושלוש שנים. אחר כך עבר בין הערוגות. הוא ידע את שמו של כל צמח.

"בוקר טוב, יסמין", ברך, "בוקר טוב, ורדים, איך עבר עליכם הלילה"?

השכנה ממול נהגה לצחוק, "רמי," הייתה אומרת, "יום אחד הפרחים יענו לך" והוא חייך ואמר: "הם כבר עונים. רק לא במילים".

כשסיים, חזר הביתה. נורית כבר ישבה במטבח, "אתה שוב מדבר עם הפרחים"? אמרה.

"כן".

"ומה הם אמרו"?

"הם ביקשו שלא תשרפי את הטוסט", נורית צחקה.

****

אנשים שצפו בהם חשבו שהם עוד זוג רגיל של פנסיונרים. איש לא ידע שהגינה שלהם נבנתה במשך עשרות שנים. כל עץ נשתל ביום אחר: עץ הלימון - אחרי לידת בנם, עץ הזית - אחרי שעברו לבית. את שיח היסמין שתלו לאחר שנורית חזרה מבית החולים, בתום מחלה קשה, ורמי רצה שיהיה בגינה משהו שיפרח דווקא בלילה. רמי כבר לא זכר את כל התאריכים, אבל הידיים שלו זכרו בדיוק היכן שתלו כל שתיל.

רמי תמיד אמר: "עצים הם היומן היחיד שלא צריך לפתוח כדי לקרוא".

****

בהתחלה אלו היו דברים קטנים. נורית חיפשה את המשקפיים כשהם היו על ראשה, שמה את החלב בארון, חיפשה את הטלפון כשהחזיקה אותו ביד.

זה גרם לכולם לצחוק, גם לה עד שהפסיקה לצחוק.

יום אחד עמדה באמצע הסלון ושאלה את רמי: "תגיד... מי גר בבית הזה"?

רמי חייך, "אנחנו".

"באמת"?

"כן".

"אז למה הכול נראה לי חדש"?

רמי לא ענה. בפעם הראשונה בחייו לא מצא מילה שתוכל להגן על שניהם.

****

הרופא דיבר בשקט. הסביר, צייר תרשימים, אמר מילים ארוכות. רמי שכח את רובן עוד לפני שיצאו מן החדר. רק מילה אחת נשארה: אלצהיימר.

בדרך הביתה נורית שאלה: "מה אמר הרופא"?

רמי הביט בכביש. "הוא אמר שנצטרך להיות צוות טוב".

היא חייכה ואמרה: "אם כך, אין בעיה".

****

הזמן חלף. נורית כבר לא זכרה באיזה יום בשבוע הם נמצאים. לפעמים קראה לרמי בשם אביה. לפעמים חשבה שהוא השכן. אבל בכל בוקר ביקשה לצאת לגינה. היא הלכה לאט, נגעה בעלים, ליטפה את גזע הזית והריחה את היסמין.

פעם שאלה: "מי שתל את כל זה"?

רמי השפיל את מבטו ואמר: "אדם שאהב אותך".

היא חייכה אליו כאילו שמעה סיפור יפה ואמרה: "אני מקווה שהודית לו".

רמי הביט בה ואמר: "כל יום".

****

יום אחד ביקש רמי ממנה לעזור לו לשתול שתיל קטן. הוא נתן לה את הכף. בלי לחשוב היא כרעה ברך, פתחה גומה בעומק המדויק, הניחה את השתיל, יישרה את האדמה והשקתה בדיוק במידה הנכונה.

רמי הביט בה בפליאה ושאל: "איך ידעת"?

היא משכה בכתפיה ואמרה: "לא יודעת". אבל הידיים שלה ידעו.

****

יום אחד כשבאו הנכדים לבקר, שאל הקטן בלחש: "סבא.... סבתא כבר לא זוכרת אותנו"?

רמי חשב ואמר: "לא תמיד".

"אז מה נשאר"?

רמי הביט בנורית, שישבה ליד עץ הלימון וליטפה את הכלב.

"יותר ממה שנדמה," אמר.

הילד המשיך להביט בו. רמי הצביע על העץ.

"אתה רואה אותו"?

"כן".

"הוא כבר לא נראה כמו ביום ששתלנו אותו. העלים התחלפו, הענפים גדלו, חלקם נשברו ובכל זאת הוא עדיין אותו עץ".

הנכד שתק. רמי לא ידע אם הילד הבין, גם הוא עצמו עדיין ניסה להבין.

****

עם חלוף הזמן התחדדה אצל רמי ההכרה: שהזמן לא רק לקח, הוא גם השאיר.

הזמן לקח שמות, אבל השאיר חיוך.

לקח תאריכים, אבל השאיר שיר ישן שנורית עדיין ידעה לזמזם.

לקח סיפורים, אבל השאיר את הדרך שבה כיסתה אותו בשמיכה כשנרדם בכורסה.

לקח מילים, אבל השאיר את ידה מחפשת את ידו בכל פעם שפחדה.

כאילו השנים בנו בתוכה משהו עמוק יותר מן הזיכרון עצמו.

****

לילה אחד נורית התעוררה מבוהלת ואמרה לרמי: "אני רוצה הביתה".

"את בבית".

"לא"...

"אז איפה הבית"?

היא שתקה. רמי הושיט לה יד, היא אחזה בה מיד. נשימתה נרגעה.

"אה," אמרה בשקט, "עכשיו מצאתי".

רמי נשאר לשבת לידה זמן רב.

****

חורף אחד עקרה סופה את עץ הלימון. רמי עמד מולו בגשם.

הגזע היה מוטל על האדמה, והשורשים נחשפו כמו ידיים ישנות.

נורית יצאה אליו ושאלה: "קרה משהו"?

"העץ נפל".

היא הסתכלה עליו, "אז נשתול אחר", אמרה.

רמי צחק. "את יודעת? פעם גם אני הייתי אומר בדיוק כך".

למחרת שתלו עץ לימון חדש. נורית לא זכרה את העץ הקודם, אבל ידיה הידקו את האדמה סביב השתיל כאילו עשו זאת מאז ומעולם.

****

לעיתים קרובות שאלו אנשים את רמי איך הוא מחזיק מעמד. והוא היה עונה תמיד אותו דבר: "אני לא מחזיק את נורית, אנחנו מחזיקים זה את זו, פשוט עכשיו התפקידים התחלפו".

אבל היו ימים שבהם הרגיש ללא תמיכה כלל. ימים שבהם נורית התנגדה למקלחת, סירבה לאכול, האשימה אותו שלקח לה את התיק אף שהתיק היה על ברכיה. בלילות כאלה היה יושב לבדו במטבח.

לפעמים כעס עליה, אחר כך כעס על עצמו שכעס עליה.

פעם לחש לתוך החושך: "אינני יודע אם אני יכול להמשיך".

מן החדר הסמוך נשמע קולה של נורית.

"רמי"?

הוא קם מיד. כשהגיע אליה, היא כבר לא זכרה מדוע קראה לו. אבל הזיזה מעט את השמיכה ופינתה לו מקום לידה. רמי נשכב לצדה. כעבור רגע הניחה את ידה על כתפו, כפי שנהגה לעשות כשהיו צעירים.

****

בערבים ישבו על הספסל שבקצה הגן. לפעמים שעה שלמה בלי לומר מילה.

יום אחד שאל אותו שכן צעיר: "לא משעמם לכם"?

רמי חייך, "לא".

"על מה אתם מדברים"?

רמי הביט בנורית ואמר: "אנחנו כבר לא תמיד צריכים מילים".

****

האביב הגיע, נורית כמעט שלא השתמשה במילים. לפעמים אמרה רק משפט אחד במשך יום שלם.

אבל בכל פעם שרמי הושיט לה את ידו, היא שילבה את ידה בידו בלי להסס. כאילו הגוף שלה ידע משהו שהמוח כבר התקשה למצוא.

בוקר אחד עמד רמי ליד שער העץ הישן, הביט בגינה ואז הבין:

כל השנים חשב שהוא מטפל בה, אבל הגינה טיפלה בהם. כל עץ אצר רגע בחייהם, כל שביל שמר הליכה, כל פרח שמר צחוק.

גם כאשר נורית כבר לא יכלה לספר את חייה, הגינה המשיכה לספר אותם בשבילה.

****

יום אחד, בשעת השקיעה, ישבו שניהם שוב ליד היסמין. נורית הביטה בפרח כאילו ראתה אותו בפעם הראשונה.

רמי שאל: "יפה, נכון"?

היא הנהנה, אחר כך הביטה בו זמן רב. הוא לא ידע אם היא מזהה אותו.

לבסוף אמרה: "אתה איש טוב".

רמי חייך "אני משתדל", אמר.

היא הניחה את ידה בתוך ידו והם ישבו כך עד שהחשיך.

****

כשנשאל רמי מהי אהבה, הוא חייך ואמר: "פעם חשבתי שאהבה היא לזכור הכול, אחר כך חשבתי שהיא להישאר גם כאשר קשה, עכשיו אני יודע שאולי אין תשובה אחת. אולי אהבה היא אלפי דברים קטנים החוזרים על עצמם עד שהם נעשים חלק מן הגוף".

"כוס מים שמוגשת בלילה, שמיכה שנמשכת עד הכתפיים, שער שנסגר בכל בוקר, יד שמושטת שוב, גם לאחר שנדחתה יום קודם".

****

רמי קם מן הספסל, נורית נשארה לשבת. הוא הושיט לה יד. היא הביטה בו רגע ארוך, כאילו ניסתה למצוא את שמו במקום רחוק.

אחר כך הניחה את ידה בתוך ידו וקמה. הם הלכו לאט אל הבית. ליד השער עצר רמי וסגר אותו, כפי שעשה אלפי פעמים. לרגע חשב רמי שלא היה זה השער ששמר על הגינה, אלה היו החיים הקטנים שחזרו על עצמם יום אחר יום, עד שהפכו למשהו שאיש מהם כבר לא היה צריך לזכור.

נורית נשענה על זרועו, היא לא אמרה דבר, גם הוא לא.

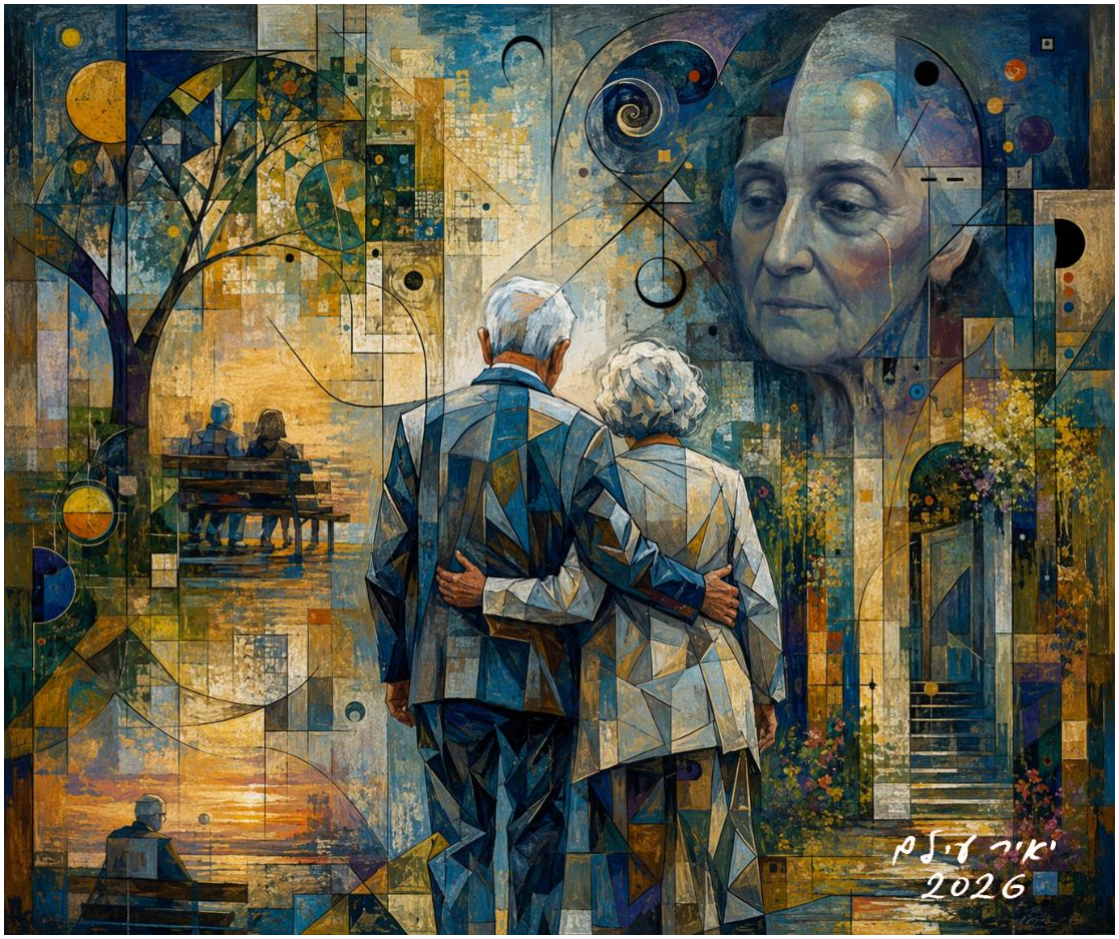
רוח קלה עברה בין היסמין, הזית ועץ הלימון הצעיר. רמי הביט בגינה, אחר כך בנורית ופתאום ידע מה נשאר כאשר הכול משתנה:

לא כל המילים, לא כל הפנים, לא כל הסיפורים. נשארת הדרך שבה חיינו בתוך אדם אחר.

הוא פתח את דלת הבית. נורית נכנסה, עדיין אוחזת בידו.

ורמי חשב שאולי חיים שלמים אינם נמדדים במה שהצלחנו לשמור לעצמנו, אלא במה שהשארנו זה בזו גם כאשר הזיכרון כבר איננו יודע לקרוא לזה בשם.

:

יאיר גלעם
2026